

Obsah

Predhovor	17
Zoznam skratiek	19
Úvod	21
1 Neštandardné právo pre štandardné situácie	25
1.1 Súmer štandardného práva	25
1.2 Neštandardné právo na obzore	25
1.2.1 <i>Neštandardné právo pre masové delikty</i>	26
1.2.2 <i>Štandardizácia zmluvných vzťahov a jej dôsledky</i>	27
1.2.2.1 <i>Štandardizácia zmluvných vzťahov nakypí zákonníky</i>	28
1.2.2.2 <i>Štandardizácia zmluvných vzťahov posilňuje štandardizátora</i>	28
2 Teória štandardných zmlúv	29
2.1 Štandardizácia zmluvných dojednaní a jej funkcie	29
2.2 Všeobecné obchodné a zmluvné podmienky, formuláre a rámcové dohody	30
2.3 Pojmové vymedzenie všeobecných obchodných a zmluvných podmienok	32
2.4 Legálne vymedzenie všeobecných zmluvných podmienok	34
2.5 Teoretickoprávna povaha všeobecných zmluvných podmienok	37
2.6 Uzavretie zmluvy za použitia všeobecných zmluvných podmienok	40
2.7 Forma zmluvy s použitím všeobecných zmluvných podmienok	41
2.8 Odchylné dojednania a individuálne dojednania	42
2.8.1 <i>Vzťah odchylných a individuálnych dojednaní a všeobecných zmluvných podmienok</i>	43
2.8.2 <i>Je možné zmeniť vzťah odchylných dojednaní a štandardných podmienok?</i>	46
2.8.3 <i>Forma individuálnych dojednaní</i>	50
2.8.4 <i>Obsah individuálnych dojednaní</i>	53
2.9 Inkorporácia všeobecných obchodných podmienok	56
2.9.1 <i>Je možné súhlasiť s neznámym?</i>	56
2.9.2 <i>Inkorporácia podľa občianskeho práva</i>	61
2.9.2.1 <i>Existencia inkorporačnej doložky</i>	62
2.9.2.2 <i>Dostupnosť všeobecných obchodných podmienok</i>	62

2.9.2.2.1	Zverejnenie ako dostatočná podmienka inkorporácie.....	63
2.9.2.2.2	Doplnkové zverejnenie popri osobitnej inkorporácii.....	66
2.9.2.3	Zrozumiteľnosť a čitateľnosť všeobecných obchodných podmienok.....	67
2.9.2.4	Určitosť inkorporačnej klauzuly a všeobecných obchodných podmienok ako podmienka ich inkorporácie.....	68
2.9.3	Inkorporácia podľa obchodného práva alebo existuje rozdiel medzi všeobecnými a inými obchodnými podmienkami(?).....	69
2.9.4	Inkorporácia podľa právnej obyčaje/zvyklosti.....	75
2.9.5	Inkorporácia v rámci medzinárodného obchodu.....	77
2.9.6	Inkorporácia v rámci elektronického obchodu.....	79
2.9.6.1	Výslovný inkorporačný odkaz	81
2.9.6.2	Zobraziteľnosť a vnímateľnosť všeobecných obchodných podmienok.....	81
2.9.6.2.1	Všeobecné obchodné podmienky zobrazené v tzv. „pop-up-okne“.....	82
2.9.6.2.2	Technika zobrazenia v rámci „Frame technika“.....	82
2.9.6.2.3	Hyperlink na všeobecné obchodné podmienky na inej www-stránke	82
2.9.6.2.4	Dátový formát.....	83
2.9.6.2.5	Možnosť uchovania	83
2.9.6.3	Osobitný problém: clickwrap dohody	84
2.9.7	Inkorporácia všeobecných obchodných podmienok a uzavretie rámcovej zmluvy pri opakovanej kontraktácii...85	
2.9.8	Inkorporácia a zmeny štandardných podmienok (dynamické odkazy v zmluvách).....	86
2.9.8.1	Automatické mechanizmy zmeny zmluvy	87
2.9.8.2	Klauzula umožňujúca jednostrannú zmenu zmluvy (nepriamych dojednaní).....	87
2.9.8.3	Zmeny zmluvy (nepriamych dojednaní) treťou osobou.....	92
2.10	Výklad všeobecných zmluvných podmienok	93
2.11	Kolízia všeobecných obchodných podmienok (battle of forms).....	94
2.11.1	Náčrt problematiky	94
2.11.2	Teoretické a komparatívne prístupy.....	95
2.11.2.1	Zmluva nebola uzavretá.....	96
2.11.2.2	Prevládnutie podmienok oferenta (first shot rule)....	96

6.5	Možnosti obchádzania právnej úpravy voľbou/aplikáciou cudzieho práva.....	282
7	Ochrana pred štandardnými zmluvnými podmienkami vo vybraných štátoch.....	287
7.1	Francúzsko	287
7.2	Nemecko.....	290
7.3	Španielsko	292
7.4	Škandinávia	294
7.5	Švajčiarsko	295
7.6	Taliansko	296
7.7	Veľká Británia.....	297
7.8	Zhodnotenie vývoja porovnávaných právnych úprav	301
	Záver	303
	Summary	307
	Literatúra	311
	O autorovi.....	325
	Register	327

2.11.2.3	Prevládnutie podmienok akceptanta (<i>last shot rule</i>).....	97
2.11.2.4	Teória zvyškovej platnosti (<i>knock-out rule</i> , <i>Kongruenzgeltung</i>).....	98
2.11.3	Riešenie v medzinárodnom obchode.....	102
2.11.4	Posúdenie alternatív a návrh riešenia pre slovenské právo.....	102
3	Teória kontroly štandardných zmlúv	109
3.1	Dôvod externej kontroly všeobecných zmluvných podmienok.....	109
3.1.1	Ústavnoprávne koncepcie.....	110
3.1.1.1	Pôsobenie základných práv a slobôd v súkromnom práve v komparatívnom pohľade	111
3.1.1.1.1	Bezprostredný účinok základných práv a slobôd.....	112
3.1.1.1.2	Vylúčenie pôsobenia základných práv a slobôd v súkromnoprávných vzťahoch.....	113
3.1.1.1.3	Nepriamy účinok základných práv a slobôd, vyžarovanie základných práv a slobôd.....	113
3.1.1.1.4	Teória pozitívnych záväzkov, príkaz ochraňovať základné ľudské práva.....	114
3.1.1.2	Pôsobenie základných práv a slobôd v súkromnom práve v Slovenskej republike	115
3.1.2	Zmluvnoprávne teórie.....	119
3.1.2.1	Teória ochrany slabšej strany (<i>unequal bargaining power</i>).....	119
3.1.2.2	Teória uzurpovania si práva určiť obsah zmluvy a teória procedurálnej spravodlivosti.....	121
3.1.2.3	Teória transakčných nákladov a informačnej asymetrie.....	123
3.1.2.4	Exkurz: Vzlínanie ochrany.....	125
3.1.3	Hospodárskoprávne teórie.....	126
3.1.4	Stav v Slovenskej republike a vlastné posúdenie.....	126
3.2	Všeobecný mechanizmus kontroly všeobecných zmluvných podmienok v slovenskom práve.....	130
3.2.1	Kontrola a ochrana zákonom.....	130
3.2.1.1	Ochrana kogentnými normami	131
3.2.1.2	Disproporčné (nevyvážené) zmluvy	131
3.2.1.3	Disproporčné (nevyvážené) zmluvy zakázané.....	132
3.2.1.4	Disproporčné (nevyvážené) zmluvy zakázané pri procedurálnej nespravodlivosti	133
3.2.2	Súdna kontrola všeobecných zmluvných podmienok.....	135

3.2.2.1	<i>Kontrola inkorporácie</i>	135
3.2.2.1.1	<i>Kontrola inkorporácie štandardnej časti zmluvy ako celku</i>	135
3.2.2.1.2	<i>Kontrola inkorporácie jednotlivých klauzúl v štandardnej časti zmluvy (ochrana pred prekvapivými klauzulami)</i>	135
3.2.2.2	<i>Kontrola výkladom</i>	139
3.2.2.3	<i>Dobré mravy a poctivý obchodný styk ako korektív všeobecných zmluvných podmienok</i> ...	140
3.2.3	<i>Inštitucionálna preventívna kontrola</i>	142
3.2.4	<i>Následná inštitucionálna ochrana</i>	143
3.2.5	<i>Autoregulačná kontrola</i>	144
3.3	<i>Osobitný mechanizmus kontroly všeobecných zmluvných podmienok</i>	145
4	Význam smernice 93/13/EHS pre kontrolu štandardných Zmluvných podmienok	147
4.1	<i>Legislatívna história smernice 93/13/EHS</i>	147
4.2	<i>Postavenie smernice 93/13/EHS v dovtedajšom systéme ochrany</i>	148
4.3	<i>Predmet právnej úpravy smernice</i>	149
4.3.1	<i>Vymedzenie strán spotrebiteľskej zmluvy</i>	150
4.3.2	<i>Vymedzenie štandardnej podmienky</i>	151
4.3.3	<i>Vymedzenie „nekalosti“ podmienky</i>	152
4.3.4	<i>Podmienky vylúčené z kontroly</i>	153
4.3.5	<i>Zabezpečenie efektívneho mechanizmu ochrany</i>	155
4.3.6	<i>Vzorový katalóg v prílohe</i>	155
4.4	<i>Judikatúra Súdneho dvora Európskych spoločenstiev ku smernici</i>	155
4.4.1	<i>Povinnosť súdu k preskúmaniu neprimeranosti klauzúl a jej modality</i>	155
4.4.2	<i>Európsky súdny dvor ako superrevízna inštanca</i>	157
4.4.3	<i>Nároky kladené na transpozíciu smernice a právna povaha jej prílohy</i>	160
4.4.4	<i>Právnická osoba ako spotrebiteľ</i>	161
4.4.5	<i>Cezhraničné porušenia práva</i>	162
4.5	<i>Budúcnosť komunitárnej úpravy ochrany pred neprimeranými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách</i>	163
5	Kontrola štandardných zmluvných podmienok v rámci ochrany spotrebiteľa	165

5.1	Povinnosť SR transponovať smernicu 93/13/EHS a možnosti odchylnej transpozície	165
5.2	Nekonečný príbeh transpozície smernice 93/13/EHS	166
5.3	Vecný rozsah spotrebiteľskej kontroly zmluvných podmienok – vymedzenie „spotrebiteľských zmlúv“	168
5.3.1	Vymedzenie spotrebiteľskej zmluvy	168
5.3.2	Štandardný – nenegociovaný charakter zmluvnej klauzuly.....	169
5.3.3	Všeobecné obchodné podmienky a štandardná zmluva.....	170
5.4	Osobný rozsah spotrebiteľskej kontroly zmluvných podmienok.....	170
5.4.1	Vymedzenie spotrebiteľa.....	171
5.4.1.1	Podnikateľ v pozícii spotrebiteľa.....	171
5.4.1.2	Právnická osoba spotrebiteľom.....	174
5.4.1.3	Zdanlivý podnikateľ ako spotrebiteľ a význam voľby obchodnoprávneho režimu.....	175
5.4.2	Vymedzenie dodávateľa.....	176
5.5	Vymedzenie neprijateľnosti klauzúl.....	177
5.5.1	Východisko č. 1: Generálna klauzula a čierny zoznam podmienok	178
5.5.2	Východisko č. 2: Neprijateľnosť kontrolujú vnútroštátne súdy.....	178
5.5.3	Východisko č. 3: Jednostranná kogentnosť v spotrebiteľských zmluvách.....	178
5.5.4	Generálna klauzula neprijateľnosti	184
5.5.4.1	Zmluvná podmienka	185
5.5.4.2	Rozpor s požiadavkou dobrej viery(?)	185
5.5.4.3	Spôsobenie značnej nerovnováhy medzi právami a povinnosťami v neprospech spotrebiteľa	186
5.5.5	Demonštratívny výpočet neprijateľných podmienok (čierny zoznam).....	191
5.5.5.1	Podmienky, ktoré má spotrebiteľ plniť a s ktorými sa nemal možnosť oboznámiť pred uzavretím zmluvy (neznáme podmienky).....	192
5.5.5.2	Podmienky dovoľujúce dodávateľovi previesť práva a povinnosti zo zmluvy na iného dodávateľa bez súhlasu spotrebiteľa, ak by prevodom došlo k zhoršeniu vymožitelnosti alebo zabezpečenia pohľadávky spotrebiteľa	194

- 5.5.5.3 Podmienky vylučujúce alebo obmedzujúce zodpovednosť dodávateľa za konanie alebo opomenutie, ktorým sa spotrebiteľovi spôsobila smrť alebo ujma na zdraví (obmedzenie zodpovednosti za ujmu na zdraví)..... 197
- 5.5.5.4 Podmienky vylučujúce alebo obmedzujúce práva spotrebiteľa pri uplatnení zodpovednosti za vady alebo zodpovednosti za škodu (obmedzenie zodpovednosti dodávateľa)..... 197
- 5.5.5.5 Podmienky umožňujúce dodávateľovi, aby spotrebiteľovi nevydal ním poskytnuté plnenie aj v prípade, že spotrebiteľ neuzavrie s dodávateľom zmluvu alebo od nej odstúpi (prepadnutie plnenia)..... 198
- 5.5.5.6 Podmienky umožňujúce dodávateľovi odstúpiť od zmluvy bez zmluvného alebo zákonného dôvodu a spotrebiteľovi to neumožňujú (bezdôvodné odstúpenie)..... 199
- 5.5.5.7 Podmienky oprávňujúce dodávateľa, aby bez dôvodov hodných osobitného zreteľa vypovedal zmluvu uzavretú na dobu neurčitú bez primeranej výpovednej lehoty (primeranosť výpovednej lehoty bežnej výpovede)..... 201
- 5.5.5.8 Podmienky prikazujúce spotrebiteľovi, aby splnil všetky záväzky aj vtedy, ak dodávateľ nesplnil záväzky, ktoré vznikli (jednostranné plnenie povinností)..... 203
- 5.5.5.9 Podmienky umožňujúce dodávateľovi jednostranne zmeniť zmluvné podmienky bez dôvodu dohodnutého v zmluve (jednostranná zmena podmienok)..... 203
- 5.5.5.10 Podmienky určujúce, že cena tovaru alebo služieb bude určená v čase ich splnenia, alebo dodávateľa oprávňujú k zvýšeniu ceny tovaru alebo služieb bez toho, aby spotrebiteľ mal právo odstúpiť od zmluvy, ak cena dohodnutá v čase uzavretia zmluvy je podstatne prekročená v čase splnenia (jednostranná zmena ceny)..... 205
- 5.5.5.11 Podmienky, ktoré požadujú od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nesplnením jeho záväzku..... 207

5.5.5.12	<i>Podmienky, ktoré obmedzujú prístup k dôkazom alebo ukladajú spotrebiteľovi povinnosť niesť dôkazné bremeno, ktoré by podľa práva, ktorým sa riadi zmluvný vzťah, mala niesť iná zmluvná strana</i>	208
5.5.5.13	<i>Podmienky, ktoré v prípade čiastočného alebo úplného nesplnenia záväzku zo strany dodávateľa neprimerane obmedzujú alebo vylučujú možnosť spotrebiteľa domáhať sa svojich práv voči predávajúcemu, vrátane práva spotrebiteľa započítať pohľadávku voči predávajúcemu</i>	209
5.5.5.14	<i>Podmienky, ktoré spôsobujú, že platnosť zmluvy uzatvorenej na dobu určitú sa po uplynutí obdobia, na ktorú bola zmluva uzavretá, predĺži, pričom spotrebiteľovi priznávajú neprimerane krátke obdobie na prejavenie súhlasu s predĺžením platnosti zmluvy</i>	209
5.5.5.15	<i>Podmienky, ktoré oprávňujú dodávateľa rozhodnúť o tom, že jeho plnenie je v súlade so zmluvou, alebo ktoré priznávajú právo zmluvu vykladať iba predávajúcemu</i>	210
5.5.5.16	<i>Podmienky, ktoré obmedzujú zodpovednosť dodávateľa, ak bola zmluva uzavretá sprostredkovateľom, alebo vyžadujú uzavretie zmluvy prostredníctvom sprostredkovateľa v osobitnej forme</i>	210
5.5.5.17	<i>Podmienky, ktoré vyžadujú v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní</i>	212
5.5.6	<i>Klauzuly uvedené v prílohe smernice a neuvedené v § 53 ods. 4 OZ</i>	214
5.5.6.1	<i>Podmienky, ktorých zmyslom alebo účinkom je vypracovanie dohody záväzujúcej spotrebiteľa v prípade, že poskytovanie služieb predajcom alebo dodávateľom podlieha podmienkam, ktorých plnenie závisí len od jeho vlastnej vôle</i>	215
5.5.6.2	<i>Podmienky, ktorých zmyslom alebo účinkom je umožniť predajcovi alebo dodávateľovi jednostranne meniť bez právneho dôvodu akékoľvek vlastnosti výrobku alebo služby, ktoré majú byť zabezpečené</i>	215

5.5.7	<i>Klauzuly nepodliehajúce kontrole</i>	216
5.5.7.1	<i>Individuálne dohodnuté klauzuly</i>	216
5.5.7.2	<i>Predmet a cena plnenia</i>	219
5.5.7.3	<i>Odvetvové výnimky(?)</i>	224
5.5.7.4	<i>Klauzuly kopírujúce zákonné ustanovenia(?)</i>	225
5.5.7.5	<i>Klauzuly zmlúv o finančných službách, zmlúv na dobu neurčitú a klauzuly v niektorých iných zmluvách</i>	227
5.5.7.5.1	<i>Právo jednostranne vypovedať zmluvu</i>	228
5.5.7.5.2	<i>Právo zmeniť úrokovú mieru a zmeniť podmienky zmluvy uzatvorenej na dobu neurčitú</i>	228
5.5.7.5.3	<i>Určenie výšky ceny v čase plnenia zmluvy</i>	228
5.5.7.5.4	<i>Právo vypovede, jednostrannej zmeny podmienok a neskoršie určenie ceny pri určitých typoch zmlúv</i>	229
5.5.8	<i>Výklad klauzúl a právny následok ich neprijateľnosti</i>	229
5.6	<i>Retroaktívne pôsobenie ochrany pred neprijateľnými podmienkami?</i>	230
5.7	<i>Mechanizmus ochrany pred neprijateľnými klauzulami</i>	232
5.7.1	<i>Súkromnoprávne presadzovanie</i>	232
5.7.2	<i>Verejnoprávne presadzovanie</i>	233
5.7.3	<i>Kolektívny postup – pôsobenie združení na ochranu spotrebiteľov</i>	234
5.7.3.1	<i>Právne vymedzenie ochranných združení</i>	236
5.7.3.2	<i>Nároky združení na ochranu spotrebiteľov</i>	237
5.7.3.2.1	<i>Nárok na zdržanie sa a odstránenie protiprávneho stavu</i>	238
5.7.3.2.2	<i>Nárok na primerané finančné zadosťučinenie</i>	238
5.7.3.2.3	<i>Nárok na náhradu škody</i>	242
5.7.4	<i>Exkurz: Úloha súdov pri kontrole platnosti klauzúl</i>	244
5.7.4.1	<i>Úloha súdov pri ochrane pred neprijateľnými podmienkami v rámci exekučného konania</i>	244
5.7.4.2	<i>Úloha súdov pri ochrane spotrebiteľa pred neprijateľnými podmienkami v rámci konania o zrušenie rozhodcovského rozhodnutia, v rámci exekučného konania na základe rozhodcovského rozsudku a v konaní o uznanie a výkon cudzieho rozhodcovského rozsudku</i>	245

6 Ochrana pred obchodnými reťazcami (ochrana pred neprímeranými štandardnými zmluvnými podmienkami v obchodných vzťahoch)	249
6.1 Účel právneho predpisu, jeho pôsobnosť a mechanizmus pôsobenia	250
6.2 Postavenie ochrany pred neprímeranými podmienkami v súčasnom systéme právnej ochrany pred štandardnými klauzulami.....	253
6.2.1 <i>Vzťah ochrany pred neprímeranými podmienkami k právu na ochranu hospodárskej súťaže</i>	254
6.2.2 <i>Vzťah ochrany pred neprímeranými podmienkami k (spotrebiteľskoprávnej) ochrane pred neprijateľnými podmienkami</i>	257
6.3 Vymedzenie neprímeraných podmienok	258
6.3.1 <i>Neprímerané podmienky zaväzujúce na peňažné plnenie</i>	258
6.3.1.1 <i>Všeobecné podmienky neprímeranosti peňažnej platby</i>	258
6.3.1.2 <i>Taxatívny výpočet neprímeraných klauzúl na peňažné plnenie</i>	261
6.3.1.2.1 <i>Platby za zaradenie do registra dodávateľov u odberateľa</i>	262
6.3.1.2.2 <i>Platby za zaradenie tovaru do evidencie výrobkov predávaných odberateľom a úhrada za prevádzku elektronických zariadení</i>	262
6.3.1.2.3 <i>Platby za využitie distribučnej siete odberateľa</i> ...	263
6.3.1.2.4 <i>Platby za časovo obmedzené umiestnenie tovaru dodávateľa v prevádzkarni odberateľa</i> ...	264
6.3.1.2.5 <i>Platby na obchodné aktivity odberateľa alebo inej osoby</i>	264
6.3.1.2.6 <i>Platby za umiestnenie tovaru na určitom mieste v prevádzkarni odberateľa vrátane umiestnenia tovaru dodávateľa na exponovanom mieste v prevádzkarni odberateľa na žiadosť dodávateľa</i>	265
6.3.1.2.7 <i>Platby za otvorenie novej prevádzkarne odberateľa</i>	266
6.3.2 <i>Iné neprímerané podmienky</i>	266

6.3.2.1	<i>Vykonávanie kontrol priestorov výrobcu alebo dodávateľa odberateľom, vrátane požadovania rozborov a skúšok tovaru v čase platnosti dokladu o úradnej kontrole, vydaného príslušným kontrolným orgánom štátu, alebo akreditovanou osobou, s výnimkou, ak bude ďalej predávať tovar konečnému spotrebiteľovi pod vlastnou obchodnou značkou a preberá na seba povinnosti výrobcu alebo ak vykonáva kontrolu na vlastné náklady.....</i>	267
6.3.2.2	<i>Vrátenie tovaru odberateľom dodávateľovi na náklady dodávateľa bez právneho dôvodu.....</i>	267
6.3.2.3	<i>Povinnosť neodôvodnenej výmeny dodaného tovaru na náklady dodávateľa.....</i>	268
6.3.2.4	<i>Určenie dlhšej lehoty na splnenie peňažného záväzku ako 30 dní odo dňa doručenia faktúry za dodané potraviny.....</i>	269
6.3.2.5	<i>Zníženie dohodnutej ceny tovaru za zaplatenie peňažného záväzku do lehoty splatnosti.....</i>	269
6.3.2.6	<i>Požadovanie dodatočného nepeňažného plnenia účastníkom obchodného vzťahu po odovzdaní a prevzatí tovaru.....</i>	271
6.3.2.7	<i>Prenesenie sankcií uložených kontrolnými orgánmi účastníkovi obchodného vzťahu na druhého účastníka tohto vzťahu, bez právneho dôvodu.....</i>	272
6.3.2.8	<i>Okamžité vypovedanie zmluvy o opakujúcom sa plnení bez výpovednej lehoty a bez dôvodu.....</i>	273
6.3.2.9	<i>Podmieňovanie možnosti postúpenia pohľadávky bez písomného zdôvodnenia dlžníka.....</i>	274
6.3.2.10	<i>Vylúčenie nároku na úroky z omeškania za oneskorené splnenie peňažného záväzku.....</i>	274
6.3.2.11	<i>Dodatočné zníženie dohodnutej ceny dodaného tovaru odberateľom na náklady dodávateľa bez osobitnej uzavretej písomnej dohody odberateľa s dodávateľom o dôvode a rozsahu zníženia dohodnutej ceny.....</i>	276
6.3.3	<i>Plnenie za neposkytnuté služby.....</i>	278
6.4	<i>Právne následky neprímeraných podmienok.....</i>	280
6.4.1	<i>Verejnoprávne následky porušenia ZoNP.....</i>	280
6.4.2	<i>Súkromnoprávne následky porušenia ZoNP.....</i>	280